

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2023. gada 16. maijā
(OR. en)

9260/23

CULT 62
RELEX 580
JAI 601
COEST 308
ASIM 58
AUDIO 46
CIVCOM 123
COCON 32
COHAFA 50
COPS 238
IXIM 122
NDICI 12
PROCIV 28
VISA 99

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs: Padomes Ģenerālsēkretariāts

Saņēmējs: delegācijas

Temats: Padomes secinājumi par apdraudētiem un pārvietotiem māksliniekiem

---

Pielikumā pievienoti Padomes secinājumi par apdraudētiem un pārvietotiem māksliniekiem, ko Padome (Izglītība, jaunatne, kultūra un sports) apstiprināja 2023. gada 16. maija sanāksmē.

**PADOMES SECINĀJUMI PAR APDRAUDĒTIEM UN PĀRVIETOTIEM
MĀKSLINIEKIEM**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME

ATZĪSTOT

1. gan globālajos ¹, gan reģionālajos ² cilvēktiesību instrumentos noteikto radošo un kultūras tiesību nozīmi cilvēka cieņas, kultūras daudzveidības, plurālisma, demokrātijas un kultūras patiesās vērtības saglabāšanā;
2. starptautisko organizāciju darbu saistībā ar mākslinieciskās izpausmes brīvību, piemēram, darbu, ko veic *UNESCO*, kuras 2005. gada konvencijā atzīta vajadzība veikt pasākumus, lai aizsargātu kultūras izpausmju daudzveidību, jo īpaši situācijās, kurās kultūras izpausmēm draud izzušana vai nopietnas izmaiņas ³, un Eiropas Padome ⁴, jo īpaši attiecībā uz tās Manifestu par mākslas un kultūras izpausmes brīvību digitālajā laikmetā;

---

¹ Cita starpā 27. pants Vispārējā cilvēktiesību deklarācijā, kura 2023. gadā atzīmē savu 75. gadadienu, vai 15. pants Starptautiskajā paktā par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām.

² Cita starpā Eiropas Savienības Pamattiesību harta.

³ *UNESCO* 2005. gada Konvencija par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu

⁴ Savu darbu pamatojot uz Eiropas Cilvēktiesību konvenciju (ECTK), Eiropas Padome, piemēram, ir publicējusi ziņojumu par mākslinieciskās izpausmes brīvību un nākusi klajā ar Manifestu par mākslas un kultūras izpausmes brīvību digitālajā laikmetā, kurā cita starpā norādīts, ka vārda brīvības un mākslinieciskās izpausmes brīvības ierobežojumi ietekmē visu sabiedrību, jo tie noved pie plurālisma un demokrātiskā procesa vitalitātes zaudēšanas.

3. Eiropadomes 2022. gada 15. decembra un 2023. gada 9. februāra secinājumus, kuros atkārtoti pausts stingrs nosodījums Krievijas agresijas karam pret Ukrainu, vēlreiz apstiprināts Savienības pilnīgais atbalsts Ukrainas neatkarībai, suverenitātei un teritoriālajai integritātei tās starptautiski atzītajās robežās ⁵ un atkārtoti apliecināta apņemšanās pastiprināt atbalstu pārvietotajām personām ⁶;
4. Eiropas Parlamenta rezolūciju par solidaritāti ar Ukrainu kultūras jautājumos, kurā pausta patiesa solidaritāte ar māksliniekiem ⁷, jo mākslai un kultūrai būs būtiska nozīme Ukrainas atveseļošanā un atjaunošanā, un jo īpaši atzinīgi vērtē to Ukrainas mākslinieku un autoru rīcību, kuri ar savu mākslu ir pauduši pretestību Krievijas iebrukumam ⁸;
5. ES 2023.–2026. gada darba plānu kultūras jomā ⁹, kurā ir ietvertas vairākas darbības ¹⁰, kas saistītas ar jautājumu par apdraudētiem ¹¹ un pārvietotiem māksliniekiem;

---

⁵ EUCO 34/22.

⁶ EUCO 1/23.

⁷ Jēdziena "mākslinieks" definīciju skatīt II pielikumā.

⁸ Eiropas Parlamenta 2022. gada 20. oktobra rezolūcija par solidaritāti ar Ukrainu kultūras jautājumos un kopīgas ārkārtas reakcijas mehānismu, ar kuru nodrošina kultūras atdzimšanu Eiropā (2022/2759(RSP))

⁹ Padomes Rezolūcija par ES 2023.–2026. gada darba plānu kultūras jomā, OV C 466, 7.12.2022.

¹⁰ Proti, attiecībā uz mākslinieciskās izpausmes brīvību, kultūras mantojuma saglabāšanu un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu vietējām kultūras un radošajām nozarēm Ukrainā, kā arī attiecībā uz kultūras un kultūras jomas darbinieku lomu demokrātijas un cilvēktiesību veicināšanā un aizsardzībā nestabilās situācijās.

¹¹ Jēdziena "apdraudēts mākslinieks" definīciju skatīt II pielikumā.

ŅEMOT VĒRĀ TO, KA

6. māksliniekiem visā pasaulē ir svarīga loma sabiedrības un indivīdu dzīvē, attīstībā un noturībā, un viņiem šo uzdevumu būtu jāspēj veikt, vienlaikus saglabājot savu radošumu un vārda brīvību;
7. tādēļ mākslinieki saskaņā ar spēkā esošajiem noteikumiem būtu jāaizsargā pret jebkāda veida un rakstura draudiem un pārkāpumiem, kas tos apdraud viņu mākslinieciskā darba dēļ;
8. Krievijas agresijas karš pret Ukrainu ir arī uzbrukums Ukrainas kultūras identitātei, un kultūras dimensijai ir svarīga nozīme dažādos Ukrainas atbalsta veidos;

UZSVEROT

9. visu to mākslinieku, jo īpaši sieviešu mākslinieču, drosmi un apņēmību, kas, izmantojot kultūras spēku, pauž savu viedokli, lai veicinātu taisnīgas un miermīlīgas sabiedrības, brīvību un demokrātiju un pretotos karam, vajāšanām un neiecietībai;
10. nozīmīgo lomu, kāda trimdas māksliniekiem ir gan vēsturiskā, gan mūsdienu kontekstā miera, savstarpējas sapratnes, brīvības, demokrātijas un kultūras daudzveidības veicināšanā, kā arī to, cik svarīgi ir dot apdraudētajiem un pārvietotajiem māksliniekiem iespēju turpināt savu māksliniecisko darbību un arī turpmāk būt par aktuālo notikumu lieciniekiem;
11. ka mākslinieki vairs nevar droši turpināt savu māksliniecisko darbību tajās valstīs visā pasaulē, kur tiek apspiestas vai aizliegtas demokrātiskās vērtības, tai skaitā arī krievu un baltkrievu mākslinieki, kuri kritizē režīmu un tādēļ ir jo īpaši pakļauti draudiem un vajāšanai;
12. ka Krievijas agresijas karš pret Ukrainu ir izraisījis Ukrainas iedzīvotāju plaša mēroga pārvietošanos un tādu humanitāro krīzi, kādu Eiropa nav pieredzējusi kopš Otrā pasaules kara, ar milzīgu ietekmi, tostarp uz māksliniekiem un viņu vārda brīvību, un tas ir atkārtoti apstiprinājis, ka Eiropai ir jābūt gatavai piedāvāt atbalstu apdraudētajiem un pārvietotajiem māksliniekiem gan īstermiņā, gan ilgtermiņā, izmantojot atbilstošu institucionālo un tiesisko regulējumu;

ATZINĪGI VĒRTĒ

13. ES un tās dalībvalstu veiktos pasākumus, kas vērsti uz to, lai nodrošinātu drošu patvērumu ¹² māksliniekiem, tostarp mākslas studentiem, un neatkarīgiem žurnālistiem ¹³, kuri bēg no Krievijas agresijas kara pret Ukrainu, kā arī iniciatīvas, kas īstenotas programmas "Radošā Eiropa" ¹⁴ ietvaros kara skarto Ukrainas mākslinieku atbalstam un programmas *Erasmus+* ietvaros Ukrainas mākslas studentu atbalstam;

AICINA DALĪBVALSTIS ATTIECĪGAJOS LĪMEŅOS UN IZMANTOJOT ATBILSTOŠU INSTITUCIONĀLO UN TIESISKO REGULĒJUMU:

14. apsvērt iespēju veikt turpmākus pasākumus, lai uzlabotu spēju piedāvāt drošus patvērumus un tā sauktās "patvēruma pilsētas" ¹⁵ apdraudētiem un pārvietotiem māksliniekiem no dažādām pasaules daļām, un veicināt tīklu veidošanu šādiem māksliniekiem;
15. apsvērt iespēju vajadzības gadījumā parastās radošās rezidences pārveidot par ārkārtas rezidencēm, ņemot vērā apdraudēto un pārvietoto mākslinieku vajadzības, tostarp tās vajadzības, kas radušās Krievijas agresijas kara pret Ukrainu rezultātā;
16. apsvērt ilgtermiņa un holistiskas pieejas piemērošanu apdraudētu un pārvietotu mākslinieku un viņu ģimeņu uzņemšanā, steidzamo vajadzību pēc droša patvēruma papildinot ar iespējām kļūt par daļu no vietējās kopienas un tās kultūras dzīves un palikt mākslinieciski aktīviem un redzamiem, kā arī mudinot apgūt uzņēmējas valsts valodu.

---

¹² Jēdziena "drošs patvērums" definīciju skatīt II pielikumā.

¹³ Skatīt, piemēram, Padomes secinājumus (2022/C 245/04) par žurnālistu un citu mediju profesionāļu aizsardzību un drošību, kuros dalībvalstis un Komisija tiek aicinātas atbalstīt neatkarīgus un trimdā esošus žurnālistus un mediju profesionāļus, jo īpaši no tādām valstīm kā Ukraina, Baltkrievija un Krievijas Federācija.

¹⁴ Eiropas Komisija, Atbalsts Ukrainas māksliniekiem, kultūras un radošajiem profesionāļiem un organizācijām.

¹⁵ Jēdziena "patvēruma pilsētas" definīciju skatīt II pielikumā.

AICINA DALĪBVALSTIS, EIROPAS KOMISIJU UN SAVIENĪBAS AUGSTO PĀRSTĀVI
ĀRLIETĀS UN DROŠĪBAS POLITIKAS JAUTĀJUMOS ¹⁶ TO ATTIECĪGAJĀS
KOMPETENCES JOMĀS UN ATTIECĪGAJOS LĪMEŅOS:

17. uzturēt dialogu ar Ukrainas partneriem par veidiem, kā turpināt atbalstīt Ukrainas kultūras un radošās nozares un atbalstīt Ukrainas kultūras veicināšanu ES, piedaloties Ukrainas māksliniekiem, tostarp apdraudētiem un pārvietotiem māksliniekiem, un kultūras organizācijām, vienlaikus pilnībā respektējot kultūras nozares autonomiju un daudzveidību;
18. veikt pasākumus, izmantojot visus attiecīgos kanālus, lai atbalstītu un aizsargātu māksliniecisko izpausmes brīvību un mākslinieku tiesības visā pasaulē, tostarp tiesības radīt savus darbus bez cenzūras vai iebiedēšanas;
19. turpināt Eiropas Savienībā atbalstīt māksliniekus, kuri ir apdraudēti un pārvietoti represīvu režīmu vai kara, jo īpaši Krievijas agresijas kara pret Ukrainu, seku vai opozīcijas dēļ;
20. pirms *UNESCO* 2005. gada konvencijā paredzēto periodisko ziņojumu ¹⁷ sagatavošanas apspriesties ar aktoriem, kas aktīvi nodrošina drošus patvērumus apdraudētiem un pārvietotiem māksliniekiem, un attiecīgā gadījumā jautājumu par drošiem patvērumiem apdraudētiem un pārvietotiem māksliniekiem iekļaut minētajos ziņojumos.

---

¹⁶ Vienlaikus ievērojot subsidiaritātes principu, kā noteikts LES 5. pantā.

¹⁷ *UNESCO* 2005. gada Konvencija par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu, 9. pants.

AICINA EIRPOAS KOMISIJU UN SAVIENĪBAS AUGSTO PARSTĀVI ĀRLIETĀS UN DROŠĪBAS POLITIKAS JAUTĀJUMOS

21. darīt pieejamu visaptverošu pārskatu, kurā ietverta jaunākā informācija par ES un dalībvalstu divpusējo palīdzību Ukrainas kultūras un radošajām nozarēm, tostarp apdraudētajiem un pārvietotajiem Ukrainas māksliniekiem;
  22. veicināt tīklu veidošanu un informācijas, paraugprakses un pieredzes apmaiņu starp dalībvalstīm un nevalstiskiem aktoriem, kas atbalsta apdraudētos un pārvietotos māksliniekus;
  23. atbalstīt starpnozaru un transnacionālu politisko sadarbību attiecībā uz mākslinieciskās izpausmes brīvību, tostarp atbalstot darbības, kas vērstas uz apdraudētiem un pārvietotiem māksliniekiem, ņemot vērā pieredzi, kas gūta saistībā ar programmas "Radošā Eiropa" aicinājumu atbalstīt pārvietotos Ukrainas iedzīvotājus un Ukrainas kultūras un radošās nozares.
-

Atsauces

- Eiropas Savienības Pamattiesību harta. (2000/C 364/01)
- Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par Eiropas Demokrātijas rīcības plānu. (COM/2020/790 final)
- Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija. Eiropas Padomes līgumu sērija 005, Eiropas Padome, 1950.
- Padomes secinājumi par žurnālistu un citu mediju profesionāļu aizsardzību un drošību, OV C 245, 28.6.2022., 5. lpp.
- Padomes Rezolūcija par ES 2023.–2026. gada darba plānu kultūras jomā, OV C 466, 7.12.2022., 1. lpp.
- Eiropas Padomes kultūras ministru konferences deklarācija "Mūsu nākotnes veidošana: radošums un kultūras mantojums kā stratēģiski resursi daudzveidīgai un demokrātiskai Eiropai", 2022. gada 1. aprīlis
- Par kultūru, audiovizuālo jomu un medijiem atbildīgo Eiropas ministru deklarācija, sanāksme Anžē, 2022. gads
- Eiropas Komisija, ES atbalsta Ukrainu ar kultūras starpniecību, 2022. gads

- [Eiropadomes 2022. gada 15. decembra secinājumi, EUCO 34/22.](#)
- [Eiropadomes 2023. gada 9. februāra secinājumi, EUCO 1/23.](#)
- [Eiropadomes 2023. gada 23. marta secinājumi, EUCO 4/23.](#)
- Eiropas Parlamenta 2022. gada 20. oktobra rezolūcija par solidaritāti ar Ukrainu kultūras jautājumos un kopīgas ārkārtas reakcijas mehānismu, ar kuru nodrošina kultūras atdzimšanu Eiropā. (2022/2759(RSP))
- Eiropas Parlamenta 2022. gada 14. decembra rezolūcija par jaunas Eiropas darba kārtības kultūrai un ES Starptautisko kultūras sakaru stratēģijas īstenošanu. (2022/2047(INI))
- Starptautiskais Patvēruma pilsētu tīkls, *ICORN*, *What is ICORN*, (Kas ir *ICORN*), 2023. gads. Saite: <https://icorn.org/what-icorn> (skatīta 2023. gada 23. martā)
- *ESAO, Policy Responses on the Impact of the War in Ukraine* (Politiskā reakcija uz kara ietekmi Ukrainā), 2022. gads
- Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/818 (2021. gada 20. maijs), ar ko izveido programmu "Radošā Eiropa" (2021.–2027. gads) un atceļ Regulu (ES) Nr. 1295/2013 (OV L 189, 28.5.2021., 34. lpp.)
- Kultūras, mantojuma un ainavas koordinācijas komiteja (*CDCPP*), *Jaroslav Andel, Giuliana De Francesco, Kata Krasznahorkai, Mary Ann DeVlieg, Sara Whyatt*, ar *Levan Kharatishvili* atbalstu, *Manifesto on the Freedom of Expression of Arts and Culture in the Digital Era* (Manifests par mākslas un kultūras izpausmes brīvību digitālajā laikmetā), 2020. gads

- Kultūras, mantojuma un ainavas koordinācijas komiteja (CDCPP), *Free to Create: Artistic Freedom in Europe – Council of Europe Report on The Freedom of Artistic Expression* (Brīvība radīt: mākslinieciskās izpausmes brīvība Eiropā – Eiropas Padomes ziņojums par mākslinieciskās izpausmes brīvību), 2023. gads
- UNESCO 2005. gada Konvencija par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu, 2015. gads
- UNHCR, Ukrainas bēgļu situācija, dati atjaunināti 2022. gada decembrī
- Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālā asambleja, Starptautiskais pakts par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām, A/RES/2200, 1966. gads
- Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālā asambleja, Vispārējā cilvēktiesību deklarācija. Ģenerālās asamblejas rezolūcija 217 A (III), 1948. gads.

Definīcijas

Šajos Padomes secinājumos izmanto šādas definīcijas:

Mākslinieks – jēdziena "mākslinieks" definīcija ir jāsaprot plaši, ietverot visus kultūras un radošo nozaru pārstāvjus, kā definēts 2. pantā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2021/818 (2021. gada 20. maijs), ar ko izveido programmu "Radošā Eiropa" (2021.–2027. gads) un atceļ Regulu (ES) Nr. 1295/2013.

Drošs patvērums – jēdziens "drošs patvērums" ir definēts kā iespēja māksliniekiem, kuri savās mītnes valstīs ir apdraudēti, uz ierobežotu laiku rast aizsardzību citā vietā un, ja viņi vēlas, palikt mākslinieciski aktīviem.

Apdraudēti mākslinieki – mākslinieki, kurus apdraud bruņots konflikts, vajāšana vai apspiešana.

Ārkārtas rezidence – apdraudēta mākslinieka īslaicīgas pārcelšanas vieta, kurā tiek nodrošina izmitināšana un iespējas turpināt darbu drošā vietā. Ārkārtas rezidenci var izveidot, izmantojot jau esošās radošās rezidences programmas vai radot jaunas radošās rezidences ar konkrētu mērķi atbalstīt pārvietotos māksliniekus, kas bēg no bruņotiem konfliktiem.

Patvēruma pilsētas – saskaņā ar Starptautiskā Patvēruma pilsētu tīkla (*ICORN*) sniegto informāciju "patvēruma pilsētas" ir pilsētas vai reģioni, kas piedāvā patvērumu apdraudētiem rakstniekiem un māksliniekiem, un tādējādi veicina vārda brīvību, aizstāv demokrātiskās vērtības un sekmē starptautisko solidaritāti. *ICORN* iesaistītās pilsētas piedāvā ilgtermiņa, bet pagaidu patvērumu tiem, kuri ir apdraudēti tieši viņu radošās darbības dēļ ¹⁸.

---

¹⁸ Starptautiskais Patvēruma pilsētu tīkls.